

האשה שנתארמלה פרק שני כתובות

יח.

עין משפט
נר מצוה

וליסני מנה לויסי מנך. מלתיה דר' יהושע דאשמעינן דמודה היכא דאין שור שחוט לפניך מאי שנה דאשמעינן בקרקע ואיטריקן למתנייה בזבזי משום סיפא לנקוט מלתיה במטלטלין ולישמעינן דדידיה גופייה: **נאמן.** מדלוריימתא בלא שבועה: **וויסני מודה ר' יהושע כו' והאכלתיו פרים.** פרעמתי חזיו שהוא נאמן בלא שבועה הואיל ואין שור שחוט לפניו דאשמעינן רבותא דלע"ג דמודה במקצת פטור הואיל ואינו תובעו: **אליבא דמאן.** מנאי פליגי בהא מילתא בשבועות (דף מ.ב.). ואי אמר רבי יהושע הכי לא כחד מנייהו הוא דלא כרבנן הא אמרי אפי' תובעו זה מודה במקצת משיב אבידה הוא דמתן בשבועות^א מנה לאבא צידך אין לך צידה אלא חמשים דינר פטור משום שהוא כמשיב אבידה ומאי אשמעינן רבי יהושע באין שור שחוט אפי' שור שחוט לפניו נמי נאמן ואי אליבא דר' אליעזר בן יעקב כי לא תבע ליה נמי האמר שבועה בעי: **ורבי אליעזר ליה ליה משיב אבידה פטור.** מן השבועה בתמיהה הא תקנתא דרבנן היא במס' גיטין (דף מ.ב.) המואל מליאה לא ישבע מפני מיקון העולם וכיון דבי אשע תובעו נמי מחייב ליה שבועה הרי אין לך משיב אבידה גדולה מזה וחייב: **אין נשבעין על טענת חרש שוטה וקטן.** משנה היא בשבועות: **טענת אחרים הוא.** ומאי פעמים דקאמר ומאי טענת עצמו: **אלא הכא דרבה קא מיפלגי.** אלא לעולם שבוועין קטן ודקשיא לך אין נשבעין על טענת קטן הני מילי שטוענו קטן איני נתמיו לך וקרא כתיב כי ימן איש אל רעהו ולא קטן ומהכא יליף לה בשבועות (מ.ב.) אבל הכא שבה שטענת אביו אית ליה לרבי אליעזר בן יעקב נשבעין ורבנן פליגי עליה אפילו שטוענו גדול וקרו ליה משיב אבידה ודרבה קא מיפלגי: **לא**

דסתם יהודה וגליל בשעת חירום דמו^א ולייתני מודה רבי יהושע באומר לחבירו מנה ליתני מנך ופרעתיו לך שהוא משום דקא בעי למיתני סיפא אם יש עדים שהוא לזה ממונו והוא אומר פרעתיו אינו נאמן והוא קיימא לן המלוה את חבירו בעדים אינו צריך לפרעו בעדים ולייתני מודה ר' יהושע באומר לחבירו מנה לאבך בידי והאכלתיו פרס שהוא נאמן אליבא דמאן אי אליבא דרבנן הא אמרי משיב אבידה הוי אי אליבא דרבי אליעזר בן יעקב הא אמר שבועה בעי דתניא רבי אליעזר בן יעקב אומר פעמים שאדם נשבע על טענת עצמו כיצד מנה לאבך בידי והאכלתיו פרס הרי זה נשבע והוה שנשבע על טענת עצמו והכמים אומרים אינו אלא כמשיב אבידה ופטור ור' אליעזר בן יעקב לית ליה משיב אבידה פטור אמר רב במוענו קטן^ב והאמר מר ר' איין נשבעין על טענת חרש שוטה וקטן מאי קטן גדול ואמאי קרי ליה קטן דלגבי מילי דאביו קטן הוא אי הכי טענת עצמו טענת אחרים היא טענת אחרים והודאת עצמו כוליה טענתא הכא דרבה קמיפלגי דאמר רבה^ג מפני מה אמרה תורה מודה מקצת הטענה ישבע חוקה אין אדם מעיז פניו בפני בעל חובו והאי בבולה בעי דלכפריה והאי דלא כפר ליה משום דאין אדם מעיז פניו הוא ובבולה

ישבע מפני מיקון העולם ואית ספרים דגרסי הכי בהדאי ואין נראה לרבנינו יאחזק משיב אבידה פטור מדלוריימתא טענת מגו ולא נכח ההיא משנה פריך אלא פריך וכי לית ליה מגו וכן משמע בהנמקין (גיטין דף נ.א.) ופריך דרבי יאחזק המואל מליאה כו' ומשני הוא דאמר כר"א בן יעקב דאמר פעמים שאדם נשבע וכו' ופריך ור"א בן יעקב לית ליה משיב אבידה פטור והשמה אי מנח מתני' פריך הוה ליה למימר ולית ליה לר"א בן יעקב המואל מליאה כדקאמר ארבי יאחזק ועוד כיון דמשני הוא דאמר כר"א בן יעקב אי"כ רואה לומר דר"א פליגי אמתניתין אי"כ מאי פריך ור"א בן יעקב לית ליה משיב אבידה פטור אין הכי נמי דלית ליה אלא מנח מנו פריך כדפרישית: **אלא הכא דרבה קא מיפלגי.** פירש צוקנטרס לעולם שטוענו קטן ודקא קשיא לך הא אין נשבעין על טענת קטן ה"מ צבא שטענת עצמו אבל צבא שטענת אביו טענה שהוציא היא וכו' תימא מ"ט דרבנן דאין סביר לומר דסברי דאף צבא שטענת אביו לית בהי משמא אלא דרבה קמיפלגי ונראה דמשום דקרי ליה טענת עצמו דחקו להעמיד שבוועין קטן אבל קשה דעיקר המיזון חזרו מן הספר ועוד דבהגול קאמ' (ב"ב דף ק.ו.) ופירש צוקנטרס כשהוא קטן ותבעו כשהוא גדול עד שמהא תביעה ומנייה שוין בגדלות וה"ה דמהאי קרא ממעט נתנו כשהוא גדול ותבעו כשהוא קטן דהיינו כגון שנתן לו אביו ותבעו בקטנות ונראה דה"פ לעולם בגדול מיירי אלא לא תימא דקרי ליה טענת עצמו משום דהודאת עצמו היא אלא דרבה קמיפלגי ולרבנן דסברי דצבא שטענת אביו לית בהי משמא אלא דרבה קמיפלגי ומפרש צבא שטענת אביו ור"א בן יעקב לית ליה לאקשוי ולגויי אמתניתין דהתם כמו שמקשה על רב דבההיא שמעתא גופה לא מקשה על המשנה אלא על רב: **מפני מה אמרה תורה מקצת הטענה ישבע.** אפילו לרבנן דר"ש דלא דרשי טעמא דקרא קא בעי רבה שפיר מפני מה אמרה תורה כו' דלמאי לא מהימן בלא שבועה במגו דאי בעי כפר הכל או נילף מהכא דלא אמרינן מגו ומשני דאין זה מגו דאין אדם מעיז לכפור ואף על גב דבפרק שבועת הדיינין (ס' דף מ.ב.) אמרינן ככופר הכל משבעין אותו שבועת היסת משום דחוקה אין אדם תובע אלא אם כן יש לו ופריך אדרבה חוקה דאין אדם מעיז פניו בפני בעל חובו ומשני דאשתמוטי קמשתמיט אלמא ככופר בכל נמי אדם מעיז לכפור דאשתמוטי קא משתמיט כמו במודה מקצת מ"מ קאמר הכא שפיר חוקה דאין אדם מעיז לכפור הכל כל כך ולא הוי מגו דיותר ברזון הוא מודה במקצת הטענה דאינו מעיז כל כך אבל אין לפרש דרבה אמר לפירושי מפני מה אמרה תורה מודה מקצת ולא כופר הכל וקאמר חוקה דאין אדם מעיז לך נאמן כשכופר הכל דאם כן במקום שיכול להעני אפילו כופר הכל חייב ובסמוך אמרינן איפסא לרבנן דצבא שטענת אביו ופטור אף מודה מקצת הטענה משום דמשיב אבידה הוא מגו דאי בעי כפר הכל ואם תאמר ומנלן דכופר הכל פטור וליכא למימר מדלוריימתא קרא לחייב שבועה בעד אחד מכלל דכופר הכל איטריקן להיכלא שמעדיים שגגז לו והוא אינו יודע אלא י"ל דגזירת הכתוב היא דכי הוא זה משמע דבעינן כפירה והודאה ועוד מודה מקצת יש להשיבועו שחייב לו ממון שהודה ועל ידי כך מגלגל עליו שבועה כעין גלגול אבל כופר הכל נסתלק לגמרי ממנו: **חוקה אין אדם מעיז פניו.** לא כמו שפיר צוקנטרס בהגול (ב"מ דף ק.ו.) דאין אדם מעיז לפי ששעה לו טובה שהלוחו אבל בפקדון מעיז דאם כן בפקדון מודה מקצת נמי יהא פטור במגו דאי בעי כופר הכל ויכל דוכתא משמע דמודה מקצת חייב בפקדון גבי עשר בפנים טענות מסתרי לך כו' (שבועות דף מ.ב.) דמשמע דליידי בפקדון ובגי קלע הלוייתי עליו ושמים היה שוה (ס' מ.ב.) ובגי מליאה נמי אמרי' בהנמקין (גיטין נ.א.) מודה מקצת חייב ולא מהימן במגו אלא אור"מ דהיינו כגון חוקה שאין האשה מעיזה פניה בפני בעלה שאין לאדם פנים לכפור הכל ור"א פ"י אין אדם מעיז שחבירו מכיר בשקרו ולא להאריך: **ובבולה**

יח א מיי פ"ח מהל מלוה וזה הכלל א כמנ עשין לה טושיע ח"מ קימן ע טשיע א: **יב** ב מיי פ"ד מהלכות טעון ועשין הלכה ה כמנ ע טושיע שם פ"י עה טשיע ג: **ב** ג מיי פ"ה שם הל' ט כמנ ע טושיע שם קימן לו טשיע א:

מוסף רש"י

דסתם יהודה וגליל. אפילו בשעת שלום, בשעת חירום דמו. שאין שירות מלוות מנו לו, אבל בשאר מלוות אי אכא חירוס לא היא חוקה אבל בשעת שלום הוה חוקה דהא שירות מלוות, והאי דקאמר ר' אבא בשעת חירוס שמי, הכי קאמר יהודה וגליל הכי כן בשעת חירוס של שאר מלוות (רשב"ם ב"ב דף נ.ח.) והאבלותי פרי. המומתי לו מלי והמלי בדי, הכי זה נשבע על השאל (שבועות נ.ב.) ור' איצודן בן יעקב לית ליה כו'. כמו והיון כה וי"א לית ליה משמא דמיקון העולם דמשיב אבידה פטור משבועה דל"כ שצ"ק ליה ואולי, והאי נמי כיון דלא נבעו כמשיב אבידה הוא (גיטין נ.א.) שבוועו קטן. יוסף קטן מועב (שבועות נ.ב.) אין נשבעין על טענת חרש, כגון שטועני ברמייה, דתריס שדבני תכמים בכל מקום לא מדבר ולא שומע (שם.) אי הכי טעונת גדולה טענת עצמו. קרי לה טענת אחרים היא (שם.) טענת אחרים והודאת עצמו. על שהודה לו שאמנת דבריו ומודה לו שצדיק חייב לו פרס הוא נשבע (שם.) כוליה טענתא ולכן נשבעין עליה וכו' האי גווי מי פליגי רבנן עליה ומי הוה קאמר פעמים שאדם נשבע כל שעתא כי האי גוויא משמע (שם.) אלא הכא דרבה קמיפלגי. לעולם שטוענו קטן ומשום דאין טענתו תשובה במקום אחר, דכמי כי ימן איש, קרי ליה הכי טענת עצמו, מיהו הכא טענה היא דהא איכא מניית איש דמנח מניית האב היא בלא, והיינו דקאמר פעמים, וכי תימא רבנן אמאי פליגי עליה, דרבה קמיפלגי (שבועות נ.ב.) ולרבנן אפילו לגדול אין נשבעין כמתן בשבועות (ל.ח.) מנה לאבא צידך, אין לו צידה אלא חמשים דינר פטור, ודרבה פליגי (גיטין נ.א.) מפני מה אמרה תורה כו'. ללא משבו כמשיב אבידה לפטור שלא נכפי צבולו (ב"מ ג.) אין אדם מעיז פניו בפני בעל חובו, לכפור את הכל, הלכך נשבע להודאת המקצת אינו נאמן על השאל, דהאי צבולה בעי דלכפריה (גיטין נ.א.) א: אין אדם מעיז פניו בפני זה ששעה לו טובה, הלכך איכא לכפר הכל פטור משבועה, דאי לאו קושטא צבולה לא הוה מלי נמסר פיה, והכי דמודה מקצת צבולה בעי למכפריה והא דלא כפריה משום דאין אדם מעיז (ב"מ ק.ו.)